

linic bele detelje dobil 2290 zrn kalilnega semena; družih 20 belo-deteljnih rastlinic pa, na katere se ni nobena čebelica pustila, ni ne enega zrna nastavilo. Tudi pri rudeči detelji bilo je ravno tako, 100 rastlinic, na katere so čebele letale, je dalo 2700 zrn kalilnega semena; enako število rastlinic pa, na katere niso pustili čebel, ne enega zrna ni nastavilo. Potem je pač očitno, koliko čebele in njim enake živalice pripomorejo k oplodbi in rodovitnosti rastlin s tem, da njih semenski prah prenašajo okoli.

* *Da semena hitreje kalijo*, svetuje gosp. Novotny v časniku „Gartenfreund“ dva gotova in dober kup pripomočka. Eden je ta, da se enemu maslicu vode primeša 10 kapljic solne kisline za mehko zrno, 15 do 20 kapljic te kisline pa za trdo seme; v tej vodi naj mehko zrno leži 6 ur, trdo pa 12 ur in potem naj se koj vseje. Drugi pomoček pa je ta, da se seme 6–10 ur namaka v čistem glicerinu. Dalje, ko je seme vsejano, je treba le paziti na to, da zemlja ne postane suha, ampak se zato večkrat poškropi.

* *Petroleum (kamno olje)* je eno najboljših sredstev, da se les dolgo časa stanovitno ohrani, posebno tak, ki pride na dež, sneg itd., kakor je poljsko orodje in vse drugo, kar stoji na prostem, da ne gnjije in ne poka. Vsaka taka lesnina mora pa popolnoma suha biti, predno se s kamnim oljem namaže, in namazati se mora tolikrat, da les olja nič več ne popije. Vrata, oboknice, klopi itd., ki stojé na prostem, naj se najpred namažejo s petrolejem in potem še le z oljnato barvo. Skušnje so tudi učile, da je to olje izvrstno dobra pomoč zoper gobe, ki se narejajo na lesu in zidu — tem več pa je pri teh dobrih lastnostih to olje priporočila vredno, ker je dandanes prav dober kup.

Gospodarske novice.

* *Nova bolezen kostanjev* se je prikazala v več krajih na Laškem. Ona napada najprej korenine kostanja, odkodar se bolezen potegne čez celo drevo, da usahne. V čem da obstoji ta nova bolezen in kako bi se ozdravila, ni še nikomur znano; ker pa v nekaterih krajih Laškega kostanj (maroni) ondašnjim prebivalcem služi v živež in tudi veliko denarja iz njega skupijo, zato je minister kmetijstva kmetijski poskuševalnici v Modeni ukazal, naj skusi razjasniti naturo te bolezni in nasvetovati pomočke zoper njo.

* *Da sadje veliko poprej dozori*, svetuje Rudolf Stoll v Eldeni po dr. Kochovem tedniku vrtnarjem, naj okoli korenin drevesa zemlje toliko okopljejo in na stran vržejo, da le še malo zemlje čez korenine leži. Ta svét, potrjen po skušnjah, opira na to, da je gorkota tista moč, katera rastlinstvo in tedaj tudi drevje oživlja, da začne hitreje cvesti. Tako je neka hruška (poletna majdalenca) že v sredi meseca julija dozorela, in njen sad bil je tudi tako okusen in sočen, kakor nikoli popred. Ker pa se zemlje toliko raz korenin drevesa odvzame, da bi potem one lahko usahnele, zato priporoča večkratno zalivanje z vodo.

Nove postave.

Postava o zapuščinah za deželo Kranjsko.

§. 1. Ako človek ali umrje ali ga uradno razglasi za mrtvega potem, odkar je ta zakon stopil v moč, ter se za človekom najde nad čistih 300 gold. vrednosti take ostaline, da ima katero sodišče na Kranjskem oblast v njej razpravljati po splošnih pravilih o nadstoj-

nosti, — od vsake take ostaline zakon ukazuje plačati nekaj prinosa v Kranjski normalno-učilniški zaklad, da zaleže za javne ljudske učilnice.

§. 2. Tega učilniškega prinosa bodi povprek po eden goldinar, če ni nad 500 gold. čiste ostaline.

Ako je nad 500 gld. čiste ostaline, veljá to cenilo: Kedar se najde nad 500 gold. do všteti 1000 gold. čiste ostaline, treba plačati po 20 kr. od vsakih sto goldinarjev; a kedar se najde nad 1000 do všteti 5000 gold., tedaj po 25 kr. od vsakih sto goldinarjev; kedar je nad 5000 gold. do všteti 10.000 gold., tedaj po 30 krajc. od vsakih sto; kedar je nad 10.000 do všteti 20.000 gold., tedaj po 35 kr. od vsakih sto; a kedar je nad 20.000 do všteti 30.000 gold., tedaj po 40 kr. od vsakih sto, kedar je nad 30.000 gold. do všteti 40.000 gold., tedaj po 45 kr. od vsakih sto; kedar je nad 40.000 do všteti 50.000 gold., tedaj po 50 kr. od vsakih sto; a kedar je nad 50.000 do všteti 100.000 gold., tedaj po 60 kr. od sto; in kedar je nad 100.000 gold., tedaj od vsakih sto goldinarjev po 70 kr. učilniškega prinosa.

Če se za ostalino ne oglasi niti dednik, kateremu gre dolžni del, niti zapustnikovo zakonsko družje, tedaj bodi še 50 odstotkov več učilniškega prinosa, odmerjenega po tem cenilu.

Na števila izpod 100 gold. se je treba tedaj ozirati, kedar se določuje cenilo, po katerem se učilniški prinos pobere, a ne tedaj, kedar se odmerja pristojbina.

§. 3. Kedar se čista ostalina odmerja, tedaj se ne jemlje va-njo vrednost tistega nepremičnega blaga, kar ga je zunaj Kranjske dežele, niti ne dolgovi, kolikor jih samo na tacem nepremičnem blagu tako leži, da vse druge ostaline nič ne obsegajo.

A odločiti je treba iz tega odmerila take dolgove, kateri obsegajo vso ostalino, naj imajo ti dolgovi zemljeknjižno trdnost na ostalini ali ne.

§. 4. K dolžnemu učilniškemu prinosu je tudi prišteti vsa volila, odločena v tako namero, v kakoršno je ta učilni prinos namenjen.

§. 5. Prinos, ki se ima plačevati v Kranjski normalno-učilniški zaklad, imajo izmerjati in pobirati tiste oblastnije, katerim pristaja izmerjanje pristojbine za prenos premoženja.

V primerljajih, v katerih se državna pristojbina odrajtuje v kolekovanih markah, imajo stranke od obravnavalnega sodnika izmerjeni prinos k normalno-učilniškemu zakladu odrajtovati pri davkarji in morajo, predno se jim zapuščina prisodi, dokazati, da so ta prinos odrajtali.

Sodnije imajo vsakega pol leta pošiljati deželnemu računstvu spiske o zapuščinah, v teku tistega pol leta prisojenih, pri katerih se je izkazalo, da je učilniški prinos plačan; ta spisek je narediti po obrazcu predpisanem po ministerskem ukazu od 28. novembra 1853 (253 drž. zak.).

§. 6. Ako učilniški prinos nij plačan v 30 dnevih, štejoč od prvega dneva potem, kar je v roke prišlo plačilno povelje, tedaj se od njega dá tudi 5% zamudne obresti, katera teče od tistega dneva, ki pride po zadnjem dnevi zgoraj določenega roka (brišta). Zamudne obresti se ne jemljejo od učilniških prinosov izpod goldinarja, niti ne — ako je učilniškega prinosa več — od drobiža jednega goldinarja.

Ako se plačilo učilniškega prinosa odlagati sme ali ne, ter ali se privoli plačevanje na rokove (brište) ali ne, o tem razsoja deželni odbor, kateri naj na to pristane samo ob naključjih, vrednih posebnega ozira.

§. 7. Dvorni dekret od 1. decembra 1788, zbir. pr. zak. štev. 926, o pobiranji ostalinskih prinosov za

normalno-učilniški zaklad in tudi vsi poznejši ukazi o tej stvari veljajo zdaj samo o tistih ostalinah, katere so prišle na dedovanje, predno je bil ta zakon v moči.

Podučne stvari.

Škodljivost vinskih pijač, posebno žganja.

Kako škodljivo je, nezmerno uživati vinske pijače, posebno žganje, kaže sledeča žalostna statistika.

Na Angleškem pomrje vsako leto blizo 100.000 ljudi vsled pijančevanja; tri četrtinke vseh hudodelcev so pa žganjarji.

Na Rusovskem od samega žganja umrje nad 100.000 ljudi. V Petrogradu štejejo vsako leto kakih 10 samomorov, in med 100 tacimi ljudmi, ki si sami življenje vzamejo, je 38 pijancev.

V Holandiji je med 100 blaznimi (norci) 15 žganjarjev.

V Belgiji je med 100 hudodelci 27 pijancev.

Na Nemškem je tretjina norih ob pamet zaradi nezmernega pijančevanja in med 100 samomorci jih je 56 iz vrste pijancev.

Se ve da pijancem to pridigovati bilo bi le bob v steno metati; al starišem in gospodarjem pokladamo na srce, skrbno paziti na to, da v svoji družini odstranijo vse to, kar mladino zapelje v pijančevanje, — gosposkam pa, naj nikar prelahkomiselno ne dovoljujejo žganjarij in brlogov tacih, kamor šnopsarji nesó vsak naberačen krajcar. Grde izglede tacih brlogov imamo tudi v Ljubljani pred svojimi očmi. Pijance take zapirati, kedar jih gospóska zasači razsajajoče ali hudodelstva doprinašajoče, je sicer lepo; al še lepše bi bilo in gotovo na korist ljudstvu in javni pravosti, ako bi v luknjo vtaknila tudi tiste ljudi, ki svoje botike odprte držijo šnopsarjem, da ondi svoje naberačene solde zapijó, si zdravje kvarijo, pamet mešajo in si pot snujejo za raznotera hudodelstva. Če društva narejate zoper trpinčenje živali, pomislite, da tudi taki nesrečni ljudje, ki se požvinjujejo z žganjem, so usmiljenja vredni, da ne morejo v brloge, kjer žganjica teče, to je, da gosposka vsaj ne dovoli nobene žganjarije!

Politične stvari.

Dualizem gnjuje.

Kar je vsak umen državlján že davno pričakoval, začelo se je zdaj že prav očitno na Ogerskem. Oholi Madjari že po vseh udih čutijo, da tako ne gré naprej. Zadrega postajajo čedalje hujše in še pred novimi volitvami za državni zbor se utegne kje kaj podreti. Vedno podpiranje trohljivega in razpokanega poslopja ne pomaga dosti, če bi tudi podpiralci bili umetniki v svojih strokih in vedeli vselej najboljša sredstva. Pa tudi tega ni, parlamentarične stranke si ne vedó pomagati in so v največem neredu.

Prebivalstvo pa je edino — v nezadovoljnosti, kajti čevelj tišči nizke in visoke, kmeta in gospódo. Al pomagati si tudi ljudstvo ne vé, ozira se tedaj na vse strani po kaki pomoči. Do sedanjega državnega zbora pa nima nihče zaupanja, od njega ne pričakuje nihče pomoči. Saj je pa skupščina že sama nad sabo obupala, želi si razpuščena biti, kar se jej bo gotovo prej tudi zgodilo, nego se je mislilo; zgodilo se bo to, kakor pravijo, zavoljo novih volitev za državni zbor, ki so že blizo. Pri volitvah hoče ministerstvo Bitto-Ghyczy, da prenehajo parlamentarne nevihte, da bi moglo bolj trdno prijeto za vajeti.

Volitve bodo gotovo zeló viharne. Ali pa bodo po njih prišli na dan pravi odrešeniki iz občne sile? Bodo novi poslanci vedeli, kje treba prijeto državni voz, da ga izlečejo iz močvirja, v katero se čedalje globokeje pogrezuje? Ghycy sam je rekel, da ne vé, ali bo novi parlament že pravi, ki bo lotil se prenaredb in popravljanja tam, kjer ga treba. Mi pa rečemo še več: gotovo tudi ta zbor ne bo pravi, pa tudi tisti ne, ki bo za tem prišel, sploh noben zbor ne, dokler veljá sedanji sistem izključljivo madjarskega gospostva, ki je nezmožen kaj pravega včiniti.

Koloman Tisza je ob novem letu svoje zveste privržence ogovoril tako, kakor da bi hotel nam ubogim takraj Litave vojsko napovedati. Trdil je, da Ogerska po pogodbi plačuje preveč za obojne zadeve ter je prevzela prevelik del državnega dolga na-se; to se mora prenarediti, da se Ogerska reši vseh nadlog. Tedaj 30 od 100 je Ogerski preveč, mi pa, ki smo prevzeli 70 delov državnega dolga, in plačujemo tudi 70 delov obojnih stroškov, smo prevzeli premalo, plačujemo premalo! Morda Magjari utegnejo še zahtevati, da ne le oni sami nič ne bi plačevali za obojne stroške, timveč da bi mi plačevali še polovico tistih davkov, katere potrebujejo sami za-se. Tako daleč utegne priti še magjarska predrznost.

Toda prav tako! Naj povedó vse, kar imajo na srcu, naj stavijo svoje zadnje pogoje, da bomo vsaj vedeli, s kom imamo opraviti, česa se nam je od Madjarov nadjati. Treba tega, da se razmere enkrat morejo od tal, od temelja pregledati in popraviti.

Konservativna stranka se že giblje. Sumičijo jo, da dela na to, da bi se ministerstvo prej ko mogoče prekucnilo, da bi že med volitvami bilo Sennyeyevo ministerstvo na krmilu. Al tudi Sennyey ne bo dobro vozil, ako ostane na isti poti, na kateri je sedanji sistem. Ta pot ne pelje na kraj miru in sreče, ampak na kraj viharjev in pogube.

Andrassy, ki je bil napadan po mnogih brošurah, se bodo zdaj lotili tudi konservativni listi. Tudi prav! Da bi le grajanje njegove politike spravilo ga na pot boljše za Avstrijo in Ogersko.

Deák, oče in stvarnik dualizma, je zeló oslabel. Najbrže ga razen starosti pritiska tudi zavest, da dualizem je na kvar Avstriji in Ogerski; mogoče je pa tudi, da vidi, da ta dualizem se že podira in bliža koncu in da mu je pri tem pri srcu kakor očetu, ki stoji pri postelji svojega ljubljenega otroka, katerega tira huda jetika proti jami in kateremu vsa umetnost različnih zdravnikov ne more več pomagati. Žalostna osoda!

Kako slab je denarni stan na Ogerskem, to nam dokazujejo žalostne poročila iz te dežele. Cena vseh premakljivih in nepremakljivih posestev pada od dne do dne bolj, in vendar ne neha boben peti za prodajo teh posestev. V Peštu, na priliko, so bile hiše cenjene na 95.000 gold., prodane pa za 18.000 gold.; skoraj polovica štacun je v Peštu zdaj zaprtih; po deželi pa se klati tolika drhal postopačev brez dela, da se jih ni ubraniti; fabrike razpuščajo delalce, ker jim nimajo dela dati; po deželi pa oderuhi kmetom, ki denarje od njih na posodo jemati morajo, kakor pijavke kri izpijajo; že dolgo pred žetvijo jim morajo pridelke zastaviti. Le tako naprej! ošabno se štuliti za mogočno „državo“ in zatirati vsaki drugi narod, ki ni magjarski. Prevzetnost hodi pred padcem.

Ves svet pa po tem lahko previdi, kam pridejo dežele, če je njih vlada v nespretnih rokah, če pride v njih na krmilo sistem, ki, sam jetičen, tudi drugih organizmov ne more vtrditi in ohraniti jih pri zdravji. Naj bi bila Ogerska strah našim centralističnim politikarjem!